

Мистецтво та Освіта

НАУКОВО-
МЕТОДИЧНИЙ
ЖУРНАЛ

№1-2(103-
104)2022

ISSN 2308-8885

*І на оновленій землі
врага не буде, суностатна...*

Засновники: Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, Інститут обдарованої дитини Національної академії педагогічних наук України.
Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата в галузі педагогічних наук (Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 р., № 886).
Журнал включено до міжнародних наукометричних баз даних: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, CrossRef, INDEX COPERNICUS, EBSCO Publishing, Inc. ERIH PLUS.
Рекомендовано вченою радою Інституту проблем виховання НАПН України (протокол № 4 від 31.03.2022 р.).

Редакційна рада: Бех І. Д., Камишин В. В., Сухомлинська О. В.
Редакційна колегія: Шайгозова Ж. Н. (голова), Антоненко Т. Л., Біницька К. М., Гаврілова Л. Г., Ганаба С. О., Гирдяйскене Р., Давидович Н., Пічкур М. О., Комаровська О. А., Миропольська Н. Є., Парозіна В. В., Сакун А. В., Тарарак Н. Г., Федоренко С. В., Черкасов В. Ф.

ЗМІСТ		CONTENTS	
Лоцман Р. О.	Український народний спів: класифікація та особливості	2	R. O. Lotsman The classification of Ukrainian folk singing
Черкасов В. Ф.	Загальна музична освіта в країнах Балканського регіону	9	V. F. Cherkasov General music education in the countries of the Balkan region
Калашнікова О. В.	Портрет в музиці: від інтонації до музичного образу	14	O. V. Kalashnikova Portrait in music: from intonation to musical image
Тішина О. Ф.	Організація початкового етапу навчання гри на домрі у форматі музичної казки	20	O. F. Tishyna Organization of the initial stage of learning how to play the domra in the format of a musical tale
Сапарова Н. М., Хусайнова Г. А.	Методичні аспекти розвитку музичного слуху в класі гри на гобої	27	N. M. Saparova, G A. Khussainova Methodological aspects of the development of musical hearing in the oboe class
Жученко Н. І.	Використання фонограм у скрипковому сольному й ансамблевому виконавстві	31	N. I. Zhuchenko Using phonograms in violin solo and ensemble performance
	До нотного зошита	37-44	To musical notes
Тимків О. А.	Виконання композицій у форматі диптих/триптих у техніці лінониту	45	O. A. Tymkiv Performing of compositions in the format of diptych / triptych in linocut technique
Цимбал Н. І.	Особливості використання QR-кодів на уроках мистецтва в старшій школі	51	N. I. Tsybal Features of using QR-codes at art lessons in high school
Прокопчук В. І., Смалько М. Ф.	Мистецько-освітній проєкт «Знаменні та пам'ятні дати»: ціннісно-виховний потенціал	57	V. I. Prokopchuk, M. F. Smalko Art and educational project «Significant and Memorable Dates»: Value and educational potential
Махмутова А. Є.	Досвід опрацювання самчиківського розпису в підготовці вчителів мистецтва	63	A. Ye. Makhmutova Experience in studying Samchykivsky painting in art teachers training
Прокопчук В. І.	3 рубрики «Маловідомі/малодосліджені мистецькі сторінки»	70	V. I. Prokopchuk From the rubric «Little-known / little-studied art pages»
Михайлюк-Соронович О. Д.	Феномен дитячого генія	74	O. D. Mykhailiuk-Soronovich. The phenomenon of a child genius
Улицька А. А.	Понад Лиманом линуть пісні	78	Ulytska A.A. Songs flow over Lyman

DOI [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2022-1-2\(103-104\)-31-36](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2022-1-2(103-104)-31-36)

УДК 373.3/.5.018.54.016:780.614.331.091.2(086.7)

Жученко Наталя Іванівна

викладач-методист класу скрипки, завідувачка оркестровим відділом

КПСМНЗ «Дитяча музична школа № 7 ім. М. П. Мусоргського», м. Харків, Україна,

zhuchenko.ork@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3405-5515>**ВИКОРИСТАННЯ ФОНОГРАМ У СКРИПКОВОМУ СОЛЬНОМУ Й АНСАМБЛЕВОМУ ВИКОНАВСТВІ**

Досліджено питання доцільності використання фонограм у скрипковому сольному й ансамблевому виконавстві. Враховуючи переваги й недоліки впровадження фонограм у освітній процес, спираючись на власний педагогічний досвід, авторка статті викладає рекомендації щодо їх створення, редагування та застосування в навчанні гри на скрипці з метою досягнення конкретних педагогічних завдань. Здійснено аналіз навчально-методичної літератури, виокремлено репертуарні збірки, доповнені фонограмами. Розглянуто проблеми, які виникають у процесі підготовки солістів і учасників скрипкових ансамблів з використанням фонограм, та запропоновано шляхи їх усунення.

Ключові слова: фонограма, скрипкове виконавство, сольне й ансамблеве виконавство, навчання гри на скрипці, школа мистецтв.

У навчанні учнів гри на музичному інструменті на базі мистецьких шкіл застосовуються перевірені часом і практикою форми і методи роботи. Однак перед викладачами постають нові виклики. Це пов'язано з особливостями розвитку дітей останніх десяти і навіть п'яти років, які живуть у стрімко змінюваному інформаційному суспільстві й легко здобувають масиви відео- та аудіоінформації в інтернеті з допомогою гаджетів, швидко опановують нові застосунки для власних потреб, активно спілкуються в соціальних мережах. Сьогодні вже нікого не здивуєш дистанційною та змішаною формами здобуття освіти, навіть мистецької – це реалії 2020–2022 рр., зумовлені соціальними й політичними катаклізмами (Covid-19, війна в Україні 2022 р.). Отже, викладачі постійно перебувають у пошуку дієвих

засобів реалізації освітнього процесу: оптимальних, з огляду на його організацію, і ефективних – стосовно освітніх результатів.

Одним із них є *фонограма* – це звукова інформація, записана на аналоговому (бобінна та магнітофонна касета) або цифровому (компакт-диски, дискети, карти пам'яті) носіях. Розрізняють «мінус-фонограму» («мінус», «мінус один голос»), на якій міститься окремо акомпанемент без однієї або більше однієї будь-якої партії інструмента чи вокалу, і «плюс-фонограму» – із записом усіх партій, наприклад: акомпанементу музичного інструмента з голосом виконавця або партією іншого музичного інструмента – соліста-виконавця, (наприклад, скрипки).

Застосування фонограм у мистецькій освіті обумовлено популярністю у слухачів каверів пісень і обробок класичної музики в сучасних стилях та наявністю в учнів гаджетів із цифровими програвачами та доступом до інтернету, а також можливостями запису, зберігання та редагування аудіо- та відеозапису на персональному комп'ютері. Учні мають вільний доступ до виконання «караоке» з «мінусом», можуть сольо виконувати музичний твір у супроводі «мінусового» акомпанементу (використовуючи на YouTube і різноманітні сайти) – співати або грати на музичному інструменті в умовах домашнього музикування. Такі можливості, а також розширення репертуару учнів шкіл мистецтв творами популярної музики для більшості учнів стають стимулом до опанування музичного інструмента на базі школи мистецтв.

Звісно, найширший асортимент фонограм-«мінус» композицій будь-яких стильових та жанрових категорій у вільному доступі представлено для вокалістів, зокрема, сайти x-minus.me, «Українські мінусівки» (minus.lviv.ua). Також для саксофоністів, гітаристів, ударників в інтернеті пропонується кілька десятків проєктів із навчальним матеріалом у форматі «мінус один» (playalong), записаного із залученням відомих музикантів. Наприклад – серія джазових посібників Джеймі Аберсолда (Jamey Aebersold), комерційні проєкти Hal Leonard, toplayalong, що містять фонограми й ноти для різних духових та струнних інструментів. До уваги слухачів також низка сайтів та YouTube-каналів PlayAlong або BackingTracks. Основна маса фонограм з наведених сайтів – твори популярної музики, для виконання яких необхідно мати вже сформовані навички гри на музичному інструменті.

У навчанні піаністів добре зарекомендувала себе практика виконання п'єс учнями в супроводі фонограм, що адаптовані до особливостей сприймання дітей молодшого віку; це націлює учнів на концертні виступи вже з дорослого періоду навчання (наприклад, «Hello, Piano!» Ірини Мінц).

Питання застосування фонограм у сольному та ансамблевому музикуванні обговорюється на педагогічних конференціях з питань інноваційних форм навчання у мистецьких школах;